

סא"ל (במיל") פרופ' עמוס גיורא – ראיון מצולם

עורכי הראיון: סא"ל יותם הר-ציון וסגן גיא הרשקו (ביה"ס למשפט צבאי)

ביום 13 בפברואר 2022 נערך ראיון מצולם עם מפקד בית הספר למשפט צבאי לשעבר,

סא"ל (במיל") פרופ' עמוס גיורא.

להלן עיקרי הדברים אשר עלו בראיון.

רקע אישי ומסלול שירותו של סא"ל (במיל") עמוס גיורא

סא"ל (במיל") גיורא נולד בשנת 1957 בישראל כבן יחיד להורים ניצולי שואה מהונגריה. כאשר היה בן חמש, עבר עם משפחתו למדינת מישיגן בארצות הברית, ושם גדל והתחנך. בחופשת הקיץ שבין שנת הלימודים הראשונה והשנייה שלו ללימודי המשפטים גיורא חזר לארץ על מנת להתנדב בקיבוץ. הוא מספר, כי ברגע שהמטוס נחת הרגיש תחושת שייכות שהוא לא יכול להסביר אותה במילים.

בשנת 1984 כאשר היה בן 28 ולפני תחילת שנת הלימודים השלישית שלו ללימודי המשפטים, ביקר סא"ל (במיל") גיורא את משפחתו בארץ. במהלך ביקור זה נפגש עם אל"ם אמנון סטרשנוב, סגן הפרקליט הצבאי הראשי דאז. סא"ל (במיל") גיורא מספר כי על אף שהוא בקושי דיבר עברית לדבריו, נוצרה כימיה בינו לבין סטרשנוב, אשר הבטיח, כי אם יעלה ארצה הוא ידאג לשלבו בפרקליטות הצבאית. כאשר עלה לארץ, עם תום לימודיו, יצר קשר בשנית עם סטרשנוב וזה קיים את הבטחתו. בינואר 1986 התגייס לצה"ל.

לאחר שסיים טירונות, מונה סא"ל (במיל") גיורא לתובע צבאי בשכם. הוא מספר, כי מכיוון שלא ידע עברית טובה דיה, למד את כל התיקים בעל-פה. יומיים לאחר חתונתו התחיל את קורס הקצינים, תקופה שזכורה לו כמאתגרת בשל קשייו בשפה העברית. לקראת סיום קורס הקצינים, סגן הפצ"ר דאז יידע אותו על שינוי שיבוצו לתובע צבאי ברמאללה, תפקיד אותו מילא לאחר מכן במשך 3 שנים. במהלך תפקיד זה הופיע בתיק הראשון של האינתיפאדה הראשונה.

לאחר תפקיד זה הוא השתחרר והחל לעבוד במשרד עורכי דין פרטי, אך לאחר שנה הבין כי השירות בצבא בעל משמעות רבה ועמוקה יותר עבורו. לדבריו, הסיבה שעלה לארץ היא אמונתו היוקדת במפעל הציוני ובגינה חזר לשרת בפרקליטות הצבאית. עם חזרתו לשירות, שובץ במחלקת יועמ"ש איו"ש בתפקיד עוזר היועץ המשפטי לענייני ביטחון. דובר היה בתקופת האינתיפאדה הראשונה, והמצב הביטחוני היה סוער. בהתאם, הוא טיפל באותה עת בשלל סוגיות ביטחוניות - הריסות בתי מחבלים, גירוש מחבלים, שלילת היתרים ועוד.

באותה תקופה גיבש את תפיסתו המקצועית - חיבור עמוק של היועצים המשפטיים למפקדים ולשטח. לדעתו, לפרקליטות הצבאית אין זכות קיום אם תאבד את החיבור למפקדים. נאמן לתפיסתו זו, סא"ל (במיל") גיורא סייר בשטח לא מעט ונפגש עם המפקדים כדי לעמוד מקרוב על הסוגיות המשפטיות בהן טיפל.

עם סיום תפקיד זה, כיהן סא"ל (במיל") גיורא כחצי שנה בתור שופט בבית המשפט הצבאי בעזה, ולאחר מכן כסגן יועמ"ש אזח"ע (אזור חבל עזה). במהלך תפקיד זה צורף לצוות הישראלי שאחראי על יישום הסכם אוסלו בעזה. באוקטובר 1994 קודם ליועמ"ש אזח"ע.

לאחר תפקידיו הרבים באזור עזה, מונה ע"י הפצ"ר דאז, תא"ל אורי שהם לתפקיד פרקליט חיל הים ופיקוד העורף. זאת, לאור בקשתו של סא"ל (במיל") גיורא לעבור לתפקיד שוחק פחות, לאחר שנים של ייעוץ משפטי אופרטיבי ביהודה ושומרון ובאזח"ע. באותה עת, טרם השינוי הארגוני בפרקליטות הצבאית, היה הפרקליט אמון גם על אכיפת הדין וגם על הייעוץ המשפטי לגופים. על אף המחשבה הראשונית שהגיע לתפקיד "נוח" יותר, לא כך היה בפועל. במהלך תפקידו כפרקליט חיל הים התרחש מבצע "תיבת נח" שבמהלכו השתלט חיל הים על אוניית הנשק הפלסטינית קארין איי. בהמשך, בשנת 2002 מונה על ידי הפצ"ר דאז אלוף מנחם פינקלשטיין למפקדו השני של בית הספר למשפט צבאי.

צוות הראיון וסא"ל (במיל") פרופ' עמוס גיורא בעת הראיון (באמצעות אפליקציית ה-Zoom)

פרשות וסוגיות מרכזיות בהן טיפל במהלך שירותו

פרשה הזכורה לסא"ל (במיל") גיורא היטב מתקופת שירותו במחלקת יועמ"ש איו"ש היא הריסת בית מחבל במסגרתה החתים את מפקד פיקוד מרכז דאז, אלוף יצחק מרדכי על תצהיר. התצהיר כלל אמירה של הגורמים ההנדסיים שהבית הסמוך לא ייפגע. במהלך הדיון בבית המשפט העליון בראשות השופט אהרן ברק עלו טענות לגבי אי נכונות התצהיר, וסא"ל (במיל") גיורא יצא לשטח בעצמו כדי לבחון את מבנה הבית ולא להסתמך על דברי קצין ההנדסה. לאחר שהבין כי תוכן התצהיר אכן אינו נכון, נאלץ לחזור אל האלוף ולהסביר לו כיצד החתימו על תצהיר לא מדויק. לדבריו היתה זו אחת השיחות הקשות שניהל.

מקרה אחר הזכור לו היטב התרחש בזמן שירותו כיועמ"ש עזה, אז מונה לנהל את המשא ומתן בעניין "המעבר הבטוח", אחד החלקים החשובים ביותר בהסכם אוסלו. במשך לילה אחד, הוא וצוותו כתבו את הגרסה הישראלית הראשונה של ההסכם.

סא"ל (במיל") גיורא במהלך מפגש בעניין יישום הסכם "המעבר הבטוח" (במרכז)

עוד זכור לו היטב, כי בעת ששירת כפרקליט חיל הים, במהלך מבצע "תיבת נח", היה לאחד מהראשוניים שעלו על אוניית הנשק "קארין איו". כאשר עלה על הסיפון, אחד מאנשי הספינה פנה אליו וטען שאחד מהחיילים גנב את כספו. בו במקום החליט לפתוח חקירת מצ"ח, תוך גיבוי מפקד חיל הים.

בזכות תקופתו כמפקד בית הספר למשפט צבאי והצלחת לומדת כללי ההתנהגות, נוצרה לומדת דמ"ש, לומדה אשר נועדה בתחילתה להסביר לקציני הצבא כיצד יש לנהוג במהלך הליך משמעת תוך שמירת כלל הזכויות המגיעות לנידון, אך לימים הפכה למבחן חובה עבור קצינים טרם קבלת דרגתם.

כמפקד בית הספר למשפט צבאי

סא"ל (במיל") גיורא ראה את יעוד בית הספר כמקום להכשרת קציני הפרקליטות, אך בעיקר בתור מקום שייעודו לחזק את החיבור של הפרקליטות לשטח. בשנתו המלאה הראשונה בתפקיד, בית הספר הצליח להגיע אל מעל לעשרים אלף חיילים מכל יחידות צה"ל, וזאת בעקבות לומדת כללי התנהגות שבאמצעותה תירגלו חיילים תרחישים משפטיים.

סא"ל (במיל") גיורא ציין כי בפועל הוא מיקד את משאביו בחיבור העשייה של הפרקליטות בכלל ושל בית הספר בפרט אל יחידות הצבא ואל צבאות זרים. הוא פחות עסק בהכשרות הפנים של הפרקליטות בהן עסק בית הספר. במסגרת החיבור לצבאות זרים הוא נסע לשרלוטסוויל, לבית הספר למשפט הצבאי האמריקאי, שם יצר קשר עם הפצ"ר של חיל האוויר האמריקאי, ובהמשך גם אירח בארץ את הפצ"ר וסגן הפצ"ר השבדיים ועוד.

בתקופתו כמפקד בית הספר, סא"ל (במיל") גיורא שם לו למטרה להפוך את בית הספר ליחידה צבאית. גיורא נעזר ברס"ר בית הספר באותה עת ולא חשש מלהטיל מרות באמצעים משמעותיים במידת הצורך. מאמציו נשאו פרי וב-2003 תחת כהונתו כמפקד, זכה בית הספר לתעודת הערכה מהפצ"ר דאז.

לומדת כללי התנהגות

תחת פיקודו כמפקד בית הספר, מדור הדין הבין-לאומי בראשות סרן הילה אדלר וקציניו יצרו לומדה הכוללת מספר תרחישים שחייילים המשרתים בשטחים עשויים להיתקל בהם בזמן הלחימה. התרחישים הוצגו באמצעות צילומים שנערכו ע"י צה"ל, אך גם באמצעות קטעים מסרטים מוכרים אשר מדמים את התרחישים המשפטיים המסובכים שניתן להיתקל בהם. הלומדה, הגשימה את יכולת הפיתוח של קציני בית הספר, אך בעיקר יצרה הזדמנות לחבר את בית הספר בפרט ואת הפרקליטות ככלל לשטח.

סא"ל (במיל") גיורא הציג את הלומדה בפני סגן הרמטכ"ל דאז האלוף גבי אשכנזי, אשר גם קבע כי על כל יחידה בצבא לעבור את הלומדה. מבצע "חומת מגן" היה האות לתחילת השימוש בלומדה על מנת להכשיר חיילי מילואים טרם יציאתם לשטח. עוד הוחלט כי הלומדה תתורגם לאנגלית ותופץ לצבאות זרים – ביניהם הצבא האמריקאי אשר השתמש בלומדה על מנת להכשיר את חייליו הלוחמים בעיראק. סא"ל (במיל") גיורא אף כתב מאמר על לומדת כללי ההתנהגות אשר פורסם באתר "SSRN".

חייל, "אפוקליפסה עכשיו" כבר ראית?

בקרב יידרשו חיילים המשרתים בשטחים לצפות בקטעים מסרטי מלחמה אמריקנים, כחלק מתוכנית לימוד חדשה שתופץ בין היחידות ותלמד את החיילים איך לנהוג באוכלוסיה שלא מעורבת בטרור. בארה"ב כבר גילו התעניינות בלומדה, עבור הכוחות הפועלים בעיראק

פליקס פריש פורסם: 17.09.03, 23:30

תרחישים מציאותיים. סא"ל גיורא צילום: דובר צה"ל

כותרת כתבה בקשר ללומדה מאתר ynet, 17 בספטמבר 2003

הווי היחידה, שינויים ותמורות בפרקליטות הצבאית

מדבריו של סא"ל (במיל") גיורא עולים הבדלים משמעותיים בין היחידה בתקופתו להיום. ראשית, ניכר כי לא התקיימו דיוני שיבוצים סדורים, או לכל הפחות, לא דיונים ששקופים לקצינים המועמדים. כמעט לאורך כל שירותו, הפצ"ר או סגנו בתקופות הרלוונטיות, פשוט הודיעו לוף בהתראה קצרה למדי, כי הוא עתיד לעבור לתפקיד מסוים, אותו הם קבעו.

שנית, מסיפוריו של סא"ל (במיל") גיורא ניכרת העצמאות יוצאת הדופן ממנה נהנו הקצינים הצעירים בתקופתו. גיורא מתאר דיונים עם אלופים בהם השתתף כקצין צעיר והחלטות

משפטיות אותן קיבל ללא כל היוועצות במפקדיו. ברור, כי להיעדר אמצעי התקשורת המהירים והזמינים היה חלק בתרבות זו, אולם ניכר כי היתה זו תרבות ארגונית כללית באותה עת, לכל הפחות ביחידות הקצה בהן שירת גיורא.

בה בעת, ניכר מסיפוריו של סא"ל (במיל") גיורא כי ישנם דברים שלא השתנו – אופי העיסוק הביטחוני באיו"ש, המסירות של הקצינים הצעירים לתפקידים האופרטיביים, החיבור למפקדים כצורך חיוני של היחידה ועוד.

כמפקד בית הספר דגל בהנחלת המוטו "בראשונה קצינים, תמיד עורכי דין" (officer first, lawyer always). משפט זה מבטא את העובדה שתמיד צריכים להבין את הצרכים של הצבא, ואי אפשר להטיף מוסר מבלי לשים את עצמך לפני כן בנעלי נועציך. בנוסף, סא"ל (במיל") גיורא מדגיש, כי יועץ משפטי יכול להשפיע באמת רק אם הוא נמצא בשטח לצד המפקדים.

סא"ל (במיל") גיורא מציין כי תמיד התייחס לשירותו בפרקליטות הצבאית כמקור לגאווה. הוא מסביר כי ראה עצמו כמפקד של חיילים וקצינים, אך גם כנציג של הפרקליטות בשטח, שם בעיניו מתרחש האקשן האמיתי.

מסר לקציני הפרקליטות הצבאית

סא"ל (במיל") גיורא מעיד על עצמו כמאמין גדול בשלטון החוק, והוא רואה את הפרקליטות הצבאית כנציגת שלטון החוק בצבא. הוא חושב שעל קצין בפרקליטות הצבאית להיות עם "עור של פיל". הוא מסכם את תפיסתו באומרו שצריך להיות מחובר בשטח, לבצע תפקידים בשטח, והכי חשוב - לא לפחד מהאמת גם אם היא לא נעימה.

**אנו מודים לסא"ל (במיל") עמוס גיורא על הזמן שהקדיש לנו ועל תובנותיו מאירות
העיניים שהוסיפו לידיעותינו על ההיסטוריה של היחידה.**